

סמ:

כלל גדול פרק שביעי שבת

עין משפט
גר מצוה

ח א מ"י ס"ג מלמדת
שבעות הלכה: א
ב מ"י ס"ד מלמדת
תחומות הלכה: א
ג ד מ"י ס"ה מלמדת
שבת הלכה כע ע"ש
ל"ח מ"י ע"ש ספיק א"י
א"א מ"י ס"ז ס"ח ס"ט
ספיק: ב

תורה אור השלם

והשקפה נכונה וישראל את
השקפה לעשות את השבת
לדורותיה בריה עולם
2 איש אמו ואביו תירא
ואת שבתיו תשמורו א"י
אלוהיכם: ויקרא ט"ז ג

רב נסים גאון

אמר אביי הבל מודים
בתוספתא שאין חיוב השבת
חובש בו עיקר דבר זה
הוא כתוב בתורה וישראל
(כ) ואיש כי יאלץ קדש
בשבתו ויחף משיחו עליה
וכפי זה עור חיוב השבת
הוא כתוב בתורה (ו) ושמרת
היום כי יחללה, וכמה
ששנים נסמכת בתורה
כפי החריטה והבטוחים
חיובין עליהן מיתה חומשת
ואי אלא (ויחישו בברייתא)
במסכת זבחים ספיק ר"י
אמר ר' יוחנן ויחשבו יחזיקו
ל"י תפיש כין השוחט
במסכת יבמות ספיק א' אלו
שמן מילה האוכל את
הטבל, וכן טמא שאכל
תורתו טהורה וזו שאכל
את התורה, ותמצאו
במלמד בלוי מטרותיו (ו)
ספיק אלו הן הנדרשין.

רבינו הגנאל

קמ"ל דלא מחייב רבי יוחנן
ק"ל שישנו בלאו שבה
עליו רכל לאו שבתיה
שחיובין עליו מלקח לבד
ואין בו כרת אינו חיוב עליו
הטאה, וכו' ואינו חיוב טהרת
אלא על דבר שנתנו חיוב
כרת בשבתו חיוב טהרת,
ולחייב הכיבאן על הוואת
כשנתנו ונתחייבנו מילה דר'
יוחנן א"ר א"ר א"ר א"ר
ביטוי לשבעה א"ר א"ר
יודע ששבתה זו אסורה
אבל אינו יודע אם חיובין
עליה קרבן אם לאו, חיוב:
דמי' ו' יוחנן הוא למוכח
היא, ואנא דאמר רבינו
מדת ששבתין רבי יוחנן
מלג עלות ומכונן כותב,
חוב אסור אביו הבל מודים,
והוא ו' יוחנן, ב"ר שאכל
תורה שאין חיובין עליו
חובש ע"י שישנו (בלאן)
ש"ה מ"ש כיון דתורה
יש בה מיתה שאסור ומזו
בו כי יחללה, אבל כ"ת
ליה בה ע"י שישנו בלאו
שבה, וק"ל שנתנו כרת
היא שנתנו, וכל מ"א דלית
ליה כרת ענין שנתנו בלאו
שבה, וא"כ דתורה ע"ן
מיתה היא, שנתנו דמיתה
אינה חשובה כשנתנו דרת,
אלא ענין שנתנו בלאו
שבה, ודחת רבא רבא
דאב"י ואמר לעולם מיתה
במקום כרת עומדת, ושם
ששאר מיתה אם שנתנו
כרת א"ע"ה שהיו בלאו
ל"י יוחנן מביא קרבן,
הכי נמי לענין חומשת
אם שנתנו מיתה חומשת
שהיו בלאו מיתה חומשת,
שחובש במקום קרבן הוא,
קמ"ל דא"ר רבא, וקשיא
מ"י דאמר אב"י ששבתה
ביטוי ע"י שישנו בלאו
שבה, אבל שנתנו קרבן לאו
שבתה שנתנו, ולרבנן אוקמינה

לו ח"ק ק"ל כרכל עד סוף הטען הלאו בלאו בס' רבי.

הא מני מונבו היא. פירש בקונטרס אבל לרבנן דפליגי אמונבו לא
אשכחן שגגת שבעת ביטוי לשבער וכפרי כרבי ישמעאל דלמר
בשבעות דלית חיובי אלא על העמיד ללא והקשה ה"ר אליעזר לרבננו
שמאל דהא רבנן דמונבו רבי עקיבא ור"ע מייב דהדיא על לשבער
בשבעות (פ"ג) וכלשון אחר שפי'
בקונטרס מונבו בשבעות] כפ"ג דף
ז' דלמר בעא מניה רבא מרד נחמן
אזיכו שגגת ביטוי לשבער אחר ליה
כגון דלמר יודע אני ששבעות זו
אסורה אבל איני יודע אם חיובין עליה
קרבן אם לאו ופירקן ליה כמאלן כמונבו
ומשני אפילו תימא כרנן אע"ג דכלל
המורה כולה לית להו שגגה בקרבן
כו' ומה שהקשה בקונטרס מ"א
שפיטא הא קמ"ל אף על גב דבעלמא
(ו) הוי שגגה הכא לאו שגגה היא משום
דלארס בשבעות בעינן לאו פירכא
היא דלי משום הא אינטרין ליתני
דהדיא הארס בשבעות פרט לאנוס
אלא משמע דשגגת קרבן אמא
לאשמעין ששמה שגגה ומיהו קשה
דכלאו הן כריתתא הוה מני למיפקר
לאב"י ממתניתין דשבעות דמחייב
ר"ע שבעות ביטוי לשבער ולא משכח
לה אלא אם כן הוה נבלאו על כן
נראה שפירוש רבננו שמאל ששפיטא (ו)
לרבנן דשגגת קרבן לאו שמה שגגה
משכח שגגת שבעות ביטוי לשבער
כגון שיועד ששבעות זו אסורה אבל
אינו יודע שיש בה לאו אבל סבור ארס
זה איסור עשה ומחייב שפיטא הארס
בשבעות שבעות זה וכן מוכח בשבעות
(שס) דמהאדס בשבעות לא ממעט
אלא ככבוד שבעת שבעות ששכחתי
נשבע כגון תלמידי דרז דמר משכחתי
דהיי כגון רב כו' הלכך הא מני
מונבו הוא דלרבנן הוה ליה למימי
ואינו יודע אם חיובין עליה לאו והוא
דשבעות דבעא מניה רבא מרד
נחמן פליגא דאב"י: עושה כר'
פרנסתו. אבל להלן יכול כל מה
שירצה רק ביום שמשמר דלי לאו הכי
לא יגיע לעולם ליישבו והא דקאמר במ"א
מיינר משום דלון זה איכר שנת כמה
שישבו והוה הלך אי נמי אפי' ביום
שמשמר הוה כנו שרואה והשמה לא
מיינר אלא בקידושא. הרב פור"ת:
אם

קמ"ל מיתביי "איהוה" ששגגת שבעות ביטוי
לשבער שאם אמר יודע אני ששבעות זו
אסורה אבל איני יודע אם חיובין עליה קרבן
או לא חיוב הא מני מונבו היא (לישנא
אחרניא מני אילימא מונבו פשיטא השתא
בכל התורה דלאו חידוש הוא אב"י) שגגת
קרבן שמה שגגה הכא דחידוש הוא לא כ"ש
אלא לאו רבנן היא ותיובתא דאב"י תיובתא):
ואמר אב"י הכל מודים בתרומה שאין
חיובין עליה חומש עד שישנוג בלאו שבה
הכל מודים מאן רבי יוחנן פשיטא כי אמר
רבי יוחנן היכא דאיכא כרת היכא דליכא
כרת לא מהו דתימא מיתה במקום כרת
עומדת וכי שגג במיתה נמי יוחייב קמ"ל
רבא אמר "במיתה במקום כרת עומדת
וחומש במקום קרבן קא": אמר רב הונא
היה מהלך (בדרך או) במדבר ואינו יודע
אימתי שבת מונה ששה ימים ומשמר יום
אחד חייה בר רב אומר משמר יום אחד
ומונה ששה במאי קמפילגי מר סבר
כבריייתו של עולם ומר סבר כארס הראשון
מיתביי היה מהלך בדרך ואינו יודע אימתי
שבת משמר יום אחד לשהה מאי לאו מונה
ששה ומשמר יום אחד לא משמר יום אחד
ומונה ששה אי הכי משמר יום אחד לשהה
משמר יום אחד ומונה ששה מיבעי ליה
ועוד תניא היה מהלך בדרך או במדבר
ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ומשמר
יום אחד תיובתא (ד' חייה) בר רב תיובתא
אמר רבא בכל יום ויום עושה לו כר'
פרנסתו (בר משהוא יומא) וההוא יומא
לימות ד'עביד מאתמול שתי פרנסות ודילמא
לא פרנסתו אפילו ההוא יומא וההוא יומא
במאי מינכר ליה בקידושא ואבדלתא אמר
רבא "אם היה מכיר" מקצת היום שיצא בו
עושה מלאכה כל היום כולו פשיטא מהו
דתימא כיון דשבת לא נפיק במעלי שבתא

שלא לפקוח נפש: בקדושא ואבדלתא. לזכרון בעלמא שיהא לו שם יום חלוק משאר ימים ולא
מקלה יום שילא בו. לא שוכר חיוב יום בשבת היה אלא זכור שהיום יום שישני לייאחוו או רביעי לייאחוו ומתוך כך ידע שמונה
לייאחוו עושה מלאכה כל יום ח' וכן לעולם ודאי זכור יום שילא בו וקיס ליה דבשבת לא ילא שהרי ציבוב לא כשהא שבת
כמעלי שבתא נמי לא נפיק. דלון דרך ללאה מפני כבוד השבת ועל כן כל יום ח' וע' לייאחוו דליכא לספוקיהו שבת:
מנה הני מילי. שם מחלל בשבתות הרבה וחיוב אחת על כולן ויש מחללן וחיוב על כל שבת: ליה גרסין הא כילד ושמרו
בני ישראל את השבת שמירה אהם לכשפות הרבה ואם שכתופי שמורו שמירה לכל שבת ושבת. דקרא קמא חדא שבת הוא
דחשיב משמע שאינו מקפיד אלא על האחת והכא כמידי את שכתומי אכולהו קפיד ולא מסרן אלא לתכמיס להודיען מסכתא
האי בשבת עיקר שנת דחדל שגגה היא והאי בשבת סמיס שנת אכל יודע עיקר שנת דליכא למימר ימים שניתנים (וביין)
ידיעה לתקן: איפכא מסתברא. ושמו בני ישראל את השבת שמירה אחת לשבתות הרבה: היודע שהוא שבת:
מוהיר אלא על שמירה אחת. וכן רב נחמן בר יצחק לא פליגי אלא במשמעותא מאי

מאי

קמ"ל. איני מדודה רבי יוחנן זה דבעינן שגגת לאו דלי הוה נבלאו מו
ליכא שגגה דכהא נמי פליגי רבנן אמונבו דאין שגגת קרבן
שגגה: איזוה שבעות ביטוי לשבער. בשלמא להבא כגון שלא חולל
משכחתי לה כגון שנתעלמה השבעות ואכל אלא לשבער כגון שכלמתי
והוא לא אכל אין כאן שגגת דלי
כסבור שאלל בשעה ששבעת אינו
חיוב קרבן דתינא בשבעות (פ"ג)
דף טו.) הארס בשבעות) פרט לאנוס
כלומר הארס בשבעות שיהא ארס
בשעת שבעות שמהא דעמו עליו
בשעת שבעות ופרשין לה הארס
לאסוקי כי האי גונא ומתהא לא
משכחתי שגגה אלא בקרבן: אמר
יודע אני שאני נשבע לשקר. ומהרמ"י
על כך: אבל איני יודע כו'. דלי
נכתעלמה ממנו אזרתי שבעות אין
לך אנוס בשעת שבעות מה: חייב.
אלמא מודו דיה רבנן דלמחייב אשגגת
קרבן: הא מני מונבו היא. דלמר
נמי בעלמא שמה שגגה אבל לרבנן
דפליגי עליה לית להו ביטוי לשבער
דכתיב כד' ישמעאל דלמחייב בשבעות
אינו חיוב אלא על העמיד לכה (שס)

דף טו.) ש' גורסין הא מני (ו) מונבו
שפיטא השתא בכל המורה אמר
מונבו שגגת קרבן שמה שגגה הכא
דחידוש הוא לא כ"ש אלא לאו רבנן
תיובתא דאב"י תיובתא ולא נירא
לי דמאי פשיטותא הא אינטרין
לאשמעין דחלוקה שגגה זו משאר
שגגות דלילו כלל המורה למונבו כי
ששגג בקרבן בין ששגג בלאו וכתי
שמה שגגה וכאן בלשבער אם שגג
בלאו שבה לאו שגגה היא דכתיב
הארס בשבעות: הכל מודים שבתיה.
זו שאלל תרומה בשוגג משלם חומש
על שגגתו דכתיב (ויקרא כג) ואיש
כי יאלץ קדש בשגגה אכל מויד אין
מוסיף חומש ומיב מיתה בידי שמים
דכתיב (שס) וממו בו כי יחללהו:
וסמך ליה וכל זו לא יאלץ קדש:
כלאו כסה. כסבור חולין ואין כאן
לאו: מיפס. דכתיב בתרומה: במקום
כרת. דשאר עבירות: וחומש. דשגגת
תרומה בתקום קרבן ששגגת שאר
עבירות ולרבי יוחנן מתייב חומש
אשגגת מיתה: מונס ו'. מיוס ששס
אל לנו שכתומי ומשמר השביעי: משמר
יום אחד ומונה ו'. וכל יום ששס אל
לנו אינו משמר דמשמא שמה מלאכה
אכל יום המחרת משמר. ולקמן מפרסא
דכהן דליתו משמר לא עביד נמי
מלאכה אלא כד' פרנסתא הויה:
כדרייסו של עולם. ימי חול נמנו
תחלה: כלדס פראשון. שגגתא
כע"ש ויוס ראשון למיניו שנת היה:
יוס אחד לשעה. משמע ל' עשכרו:
וההוא יומא לימות. ונמנא מחלל שנת
אחול שבת הוה. ונמנא מחלל שנת

מחלל שבת הוה. ונמנא מחלל שנת
אחול שבת הוה. ונמנא מחלל שנת

גליון הש"ס

נמנא יאב אב"י שבת
במקום כרת ע"י ג"ס
רבי יוחנן:

רבינו הגנאל (הרשב"א)

לחא מתיבא בשבעות
פירק בו אפילו תימא רבנן
בשגגת קרבן. בשבעות
ביטוי מחייב. ועד אמר רב
פליגי רבנן עלית מונבו
אלא בעלמא. אבל בשבעות
ביטוי דהוא חידוש דלא
אשכחן מודי קאי בלאו.
בשגגת מיידי קרבן, והכא
בשבעות ביטוי מודי קאי
בלאו ושגגת מיידי קרבן
שגגת קרבן נמי דאמר רב
נחמיה חטאת. אח דאמר רב
הוא היה מהלך במדבר
ואינו יודע כתיב שבת כו'.
קמ"ל דרבא דאמר חייב שבת
בכל יום שמא יחייב שבת
הוא, ואע"פ כי שבת יום
פרנסתו לכל יום, ומנה ר'
אין לו סאן ופרנסתו. עושה
ב"ר ביום יום פרנסתו
וינכר ליה בקידושא
ובאבדלתא. כלומר בו ביום
מקדש ומבדיל לעשות הוה
כין זה הוה לשאר שתי
ימים, ואם מכיר סמיס
היום שיצא, כל יום שניני
מותר לעשות מלאכה ליה
היום דלא מספקא ליה
דדאי יום שבת לא יצא,
וכל יום ששבת לא יצא
הוא יום יצא. ואם אב"י
לוי שלא יצא כע"ש, עושה
יום שמיני יום שמיני
בלא ספק, אבל א' לא
ידע בבבב"י. חיישין דילמא
אזכנת ליה שיהא נפק
ע"ש. חידוש עיקר שבת,
ועלמא סמנו שיהוים יום
שבת הוא עשה שבתות
הרבה בשבתות הרבה, איני
חייב אלא חטאת אחת
בכל שבת ושבת. ושמינין
ליה מרבובי שפרנסתו
אח השבת, ומכריב את
שבתיו תשמורו. ופשוטה
היא ליבה בר אב"י
כעמיה. ולרב נחמן בו
יצחק כעמיה. וה סוכי
ושמרו ב"י את השבת
שמירה אחת לשבתות
הרבה כגני השבת עיקר
שבת. את שבתיו תשמורו
שמירה לכל שבת ושבת
כגון היודע עיקר שבת.
וזה סוכי ושמרו בני
ישראל את השבת שמירה
לכל שבת ושבת כגון
היודע עיקר שבת. את
שבתיו תשמורו שמירה
אחת לשבתות הרבה כגון
(הודיע) (שמכות) עיקר
שבת היודע שהוא שבת
והודיע בה, ושגגת בשבעות
ועשה מלאכה. הרב
בשבתות הרבה חיוב על כל
מלאכה ומלאכה.